

INCYDENTALNIK

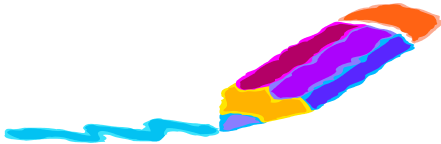
P i s e m k o

**Rady Zakładowej Związku Nauczycielstwa Polskiego
w Uniwersytecie Łódzkim**

Projekt nowego Prawa o szkolnictwie wyższym...

Numer 3(13) bis

Październik 2009 roku

Od redakcji

Koleżanki i Koledzy !

Zapoznajcie się z „Załoženiami do nowelizacji ustawy - *Prawo o szkolnictwie wyższym oraz ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* - ten projekt dotyczy nas wszystkich !

Wiosną tego roku (dokument nie jest oznaczony datą) Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego opracował dokument zatytułowany: *Założenia do nowelizacji dotąd obowiązującego Prawa o szkolnictwie wyższym oraz ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki*.

Pełny tekst „Założeń” liczy 56 stron, więc przedrukowanie go *in extenso* przekracza możliwości *Incydentalnika*. Jest on dostępny w pełnym brzmieniu w Internecie na stronie Ministerstwa, a jeden egzemplarz tekstu znajduje się - do zapoznania się z nim na miejscu - w sekretariacie Rady Zakładowej.

Aby zainteresowanym ułatwić zorientowanie się, czego można w tym tekście szukać, podajemy zwięzłą informację o zawartości dokumentu. Skróć przygotował kol. Bolesław Liwowski.

Spis treści omawianego dokumentu wymienia następujące rozdziały:

- I. Potrzeby i cel uchwalenia zmian w ustawach
- II. Aktualny stan stosunków społecznych w nauce i szkolnictwie wyższym
- III. Aktualny stan prawny
- IV. Możliwości podjęcia alternatywnych środków
- V. Podmioty na które będą oddziaływać projektowane ustawy
- VI. Przewidywane skutki finansowe
- VII. Propozycje rozstrzygnięć i ich uzasadnienie
  1. Nowy model zarządzania szkolnictwem wyższym
  2. Model kariery naukowej
  3. Studia i studenci
- VIII. Przepisy przejściowe i dostosowujące
- IX. Przepisy upoważniające
- X. Termin wejścia w życie
- XI. Ocena przewidywanych skutków (kosztów i korzyści) społeczno-gospodarczych regulacji

***

I. Potrzeby i cel uchwalenia zmian w ustawach

Potrzeba zmian uzasadniana jest niewystarczającą konkurencyjnością polskiego szkolnictwa wyższego w konfrontacji ze środowiskiem europejskim. Cel w zakresie zarządzania formułowany jest jako zwiększenie autonomii dydaktycznej szkół i zbliżenie działalności badawczej do potrzeb praktyki, zwłaszcza w aspekcie regionalnym. W zakresie nauki celem jest podniesienie poziomu badań i przyspieszenie rozwoju kadry. W odniesieniu do studentów chodzi o przybliżenie ich wykształcenia do potrzeb rynku pracy i o złagodzenie majątkowych barier dostępności studiów.

II. Aktualny stan stosunków społecznych...

W minionym dwudziestolecu ogromnie zwiększyła się zarówno liczba uczelni, jak i studentów. Obecnie z roku na rok zmniejsza się liczba młodzieży w wieku maturalnym, potencjalnych kandydatów na studia. Tendencja ta utrzyma się przez najbliższych kilkanaście lat. Proces studiowania internacjonalizuje się, w Polsce głównie przez podejmowanie studiów za granicą, w nieznacznej mierze przez przyjazd studentów - obcokrajowców. Struktura kierunków kształcenia znacznie odbiega od potrzeb krajowych. Rozwój naukowy nauczyciela akademickiego jest bardzo powolny, zwłaszcza od momentu uzyskania stopnia doktora. System zarządzania uczelniami oparty na organach wybieralnych jest przestarzały, powinien być zastąpiony systemem menedżerskim. Niedostateczna jest współpraca uczelni z ich otoczeniem społeczno-gospodarczym.

III. Aktualny stan prawny

Rozdział wylicza obowiązujące obecnie w sferze szkolnictwa wyższego i nauki dwie ustawy i jednaści rozporządzeń ministra.

IV. Możliwości podjęcia alternatywnych środków

Rozdział stwierdza, że bez zmian w ustawach ani wykorzystanie środków unijnych, ani działania polegające na wydawaniu zarządzeń nie wystarczą dla uzdrowienia sytuacji.

V. Podmioty na które będą oddziaływać projektowane ustawy

Rozdział zawiera 12 wierszy samych oczywistości.

VI. Przewidywane skutki finansowe

Z dodatkowymi nakładami związane są dwa elementy projektowanego systemu, które będą rozbudowywane stopniowo. Po osiągnięciu stanu docelowego będą one pochłaniać rocznie 61,7 oraz 141,7 miliona złotych.

VII. Propozycje rozstrzygnięć i ich uzasadnienie

1. Nowy model zarządzania szkolnictwem wyższym

Podrozdział VII 1 podzielony jest na 7 punktów od A do G.

A. Projakościowe finansowanie szkół wyższych

Dotacja stacjonarna i dotacja statutowa będą przeznaczane na zachowanie ciągłości funkcjonowania uczelni. Dotacja stacjonarna będzie zależeć od wskaźnika kosztochłonności studiów, od liczby studentów, oraz od oceny jakości dydaktyki, dokonywanej przez PKA. Dotacja statutowa będzie zależna od oceny parametrycznej dokonywanej przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych. Zadania rozwojowe będą finansowane w trybie konkursowym ze środków budżetu państwa oraz środków strukturalnych UE.

B. Poprawa jakości kształcenia

Wprowadzone zostaną Krajowe Ramy Kwalifikacji dla ośmiu grup kierunków studiów i dla poszczególnych kierunków, zorientowane na określenie efektów kształcenia (wiedzy i umiejętności absolwenta), które zastąpią dotychczasowe standardy kształcenia, zorientowane na programy studiów. Jednostki z uprawnieniami habilitacyjnymi będą samodzielnie określać i uruchamiać kierunki studiów pod warunkiem ich zgodności z Krajowymi Ramami dotyczącymi grup kierunków. Jednostki bez uprawnień habilitacyjnych będą uruchamiać kierunki pod warunkiem ich zgodności z Krajowymi ramami dla poszczególnych kierunków i za zgodą Ministra.

W uczelni publicznej zwiększenie liczby studentów stacjonarnych będzie możliwe albo za zgodą Ministra, albo pod warunkiem sfinansowania tego zwiększenia ze środków własnych.

PKA zmieni nazwę z Państwowej na Polską Komisję Akredytacyjną i będzie pełnić funkcje urzędu centralnego. Negatywne oceny będą skutkować wstrzymaniem rekrutacji, a przy powtórzeniu się - utratą uprawnień do prowadzenia kierunku studiów.

C. Lepsze wykorzystanie potencjału badawczego i dydaktycznego polskich uczelni

Uzyskane wyniki badań powinny być komercjalizowane. Uczelnie będą mogły w tym celu tworzyć spółki prawa handlowego i wspólnie z innymi instytucjami centra naukowe i naukowo-przemysłowe.

Dopuszcza się konsolidację publicznych i niepublicznych uczelni oraz jednostek naukowych, prowadzącą do powstania nowej uczelni publicznej lub niepublicznej.

Konsolidacja wewnętrznych jednostek organizacyjnych uczelni nienaruszająca obowiązujących wymagań nie będzie powodować konieczności ponownego uzyskiwania akredytacji.

Zwiększone zostaną uprawnienia nadzorcze Ministra w przypadku deficytu finansowego uczelni, oraz niezrealizowania zaleceń pokontrolnych.

Zniesiony zostanie wymóg zatwierdzania przez Ministra regulaminów studiów oraz statutów uczelni.

D. Integracja uczelni z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Tworzenie regionów wiedzy.

Szkoły wyższe niebędące elitarnymi „okrętami flagowymi” będą miały status uczelni regionalnych. Ich finansowanie będzie premiować powiązanie z potrzebami regionu. Dopuszcza się kształcenie na zamówienie pracodawcy lub wspólnie z pracodawcą, z udziałem praktyków w procesie organizacji i realizacji kształcenia.

W PWSz Zawodowych formą obligatoryjną stanie się konwent, zapewniający wpływ na uczelnię czynnika regionalnego. PWSzZ będą stopniowo przekształcane w publiczne uczelnie samorządowe. Kolegia językowe i nauczycielskie będą przekształcane w filie uczelni akademickich, albo przyłączane do PWSz Zawodowych lub Samorządowych PSzW.

E. Stworzenie mechanizmu wyłaniania krajowych naukowych ośrodków wiodących

Wprowadza się specjalny status Krajowego Naukowego Ośrodka Wiodącego. Uzyskać go może w drodze konkursu ogłaszanego przez Ministra podstawowa jednostka organizacyjna uczelni lub centrum naukowe. Status KNOW otrzymuje się na 5 lat. Finansowanie KNOW trwa 5 lat z możliwością przedłużenia o taki sam okres (*nie jest dla mnie jasne, czy bez potrzeby ponownego stawania do konkursu - uwaga B.L.*) Po uzyskaniu statusu KNOW jednostka otrzyma trzykrotność dotacji statutowej na okres 5 lat na zainicjowanie działań w ramach KNOW. Status KNOW będzie wiązał się z pozyskaniem dodatkowego finansowania w wysokości nie mniejszej niż połowa dotacji statutowej (*Określenie wielkości przysługujących kwot umożliwi niejednoznaczność interpretacji - B. L.*).

F. Zmiany w ustroju uczelni publicznej

Obok dotychczasowej, tradycyjnej procedury powoływania jednoosobowych organów uczelni w drodze wyborów, wprowadzona zostanie alternatywna procedura konkursowa. Konkurs ma charakter otwarty. Rektor wyłoniony w drodze konkursu powołuje zastępców wyłonionych także w drodze konkursów - w zasadzie konkursów otwartych, z wyjątkiem zastępcy ds. naukowych, powoływanego za zgodą senatu spośród samodzielnych pracowników naukowych uczelni. „Założenia” nic nie mówią o funkcji zastępcy ds. dydaktycznych, dotychczas zależnej od akceptacji studentów. Wybór procedury tradycyjnej lub konkursowej zależeć będzie od senatu.

Czas zasiadania senacie i konwencie zostanie ograniczony do dwóch kolejnych kadencji.

Senat uzyska kompetencje rady pracowniczej w rozumieniu ustawy o konsultacjach społecznych. („Założenia” odwołują się tu do Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/14/WE z dnia 11 marca 2003 r. Ale ustawa z dnia 7 kwietnia 2006 r. o informowaniu pracowników i przeprowadzaniu z nimi konsultacji, wdrażająca postanowienia w/w Dyrektywy ustanawia instytucję **rady pracowników**. Jej kompetencje przysługują **radzie pracowniczej** w: 1). przedsiębiorstwach państwowych, w których tworzony jest samorząd załogi przedsiębiorstwa, 2). Przedsiębiorstwach mieszanych zatrudniających co najmniej 50 pracowników, 3). państwowych instytucjach filmowych. Do tych trzech kategorii przedmiotów nie stosuje się przepisów dotyczących zasad wyboru **rady pracowników** i ochrony jej członków - B.L.)

G. Optymalizacja sposobu funkcjonowania organizacji przedstawicielskich i kontrolnych

Członkostwo w organizacjach przedstawicielskich oraz komisjach eksperckich ograniczone będzie do dwóch następujących po sobie kadencji. W połowie kadencji wymianie ulega połowa składu. Stopniowo będzie wprowadzany parytet udziału kobiet, rosnący w kolejnych kadencjach. Zakazane będzie łączenie członkostwa w tych organizacjach i komisjach, pełnienia funkcji jednoosobowego organu, oraz założyciela uczelni.

Rada Główna Szkolnictwa Wyższego przekształca się w Radę Główną Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Przedstawiciel uczelni lub jednostki naukowej z ukończeniem 70-go roku życia traci bierne prawo wyborcze w wyborach do RG NiSZW oraz do PKA.

2. Model kariery naukowej

Podrozdział VII 2 podzielony jest na 6 punktów od A do E, przy czym dwukrotnie (na s. 37 i 39 oryginału) występuje identyczne oznaczenie punktu

A. Doktorat na miarę współczesnych wyzwań

Warunkiem otwarcia przewodu doktorskiego będzie publikacja w indeksowanym czasopiśmie naukowym krajowym lub udział z prezentacją w międzynarodowej konferencji naukowej o wysokiej randze.

Zniesione zostanie ograniczenie liczby zagranicznych recenzentów o wysokiej pozycji naukowej biorących udział w przewodzie. Wykluczony będzie udział recenzenta z macierzystej instytucji naukowej doktoranta, lub instytucji, w której broniona jest rozprawa.

Dopuszcza się rozprawę i obronę w języku angielskim, lub - w przypadku filologii - w języku, którego rozprawa dotyczy.

Rozprawą może być książka lub jej część, wydana lub przyjęta do druku, maszynopis, kilka artykułów w indeksowanym czasopiśmie naukowym (opublikowanych lub przyjętych do druku), maszynopis umieszczony w formacie PDF na stronie wydawnictwa uczelnianego lub instytutowego.

W przypadku nauk matematyczno-przyrodniczych rozprawą mogą być artykuły wieloautorskie publikowane w czasopismach naukowych. W przypadku nauk technicznych i sztuki rozprawa może mieć formę pracy projektowej, konstrukcyjnej, technologicznej lub artystycznej, autorskiej albo współautorskiej.

Wymóg złożenia egzaminu z języka obcego nowożytnego zastępuje się odpowiednim certyfikatem.

Dopuszcza się zawieranie przez uczelnie umów z innymi instytucjami naukowymi (także zagranicznymi) o przeprowadzeniu wspólnego przewodu doktorskiego pod opieką promotora i kopromotora.

Na dyplomie można będzie umieszczać godło uczelni.

B. Uproszczenie i skrócenie procedury habilitacyjnej

Zainteresowany (aplikant) występuje z wnioskiem o wszczęcie postępowania bezpośrednio do centralnej Komisji i wskazuje radę właściwą do nadania stopnia.

Punkt ciężkości postępowania z macierzystej rady wydziału lub rady naukowej przenosi się na doraźnie powołaną Komisję do Przeprowadzania Postępowania Habilitacyjnego.

Rolę rozprawy habilitacyjnej stanowi wskazana przez zainteresowanego część jego dorobku naukowego (artystycznego).

Odstępuje się od wygłaszania wykładu habilitacyjnego i od bezwzględnego wymagania przeprowadzenia kolokwium habilitacyjnego w formie dyskusji habilitanta z recenzentami i uczestnikami kolokwium na rzecz analizy recenzji i podsumowującej opinii doraźnej komisji. (*Rezygnacja z dotychczasowej formy kolokwium nie jest expressis verbis zadeklarowana, ale logicznie wynika z opisu działań - B. L.*) Dopuszcza się przeprowadzenie dyskusji habilitacyjnej zwłaszcza w grupie nauk humanistycznych i społecznych.

Terminy ukończenia poszczególnych etapów procedury habilitacyjnej zostaną jasno określone.

Dyplom doktora habilitowanego będzie opatrzony godłem uczelni.

C. Otwarcie uczelni na wybitnych badaczy z zagranicy

Cudzoziemcy oraz obywatele polscy, którzy albo uzyskali stopień doktora za granicą, albo uzyskali stopień doktora w Polsce a podczas pracy za granicą

kierowali przez 5 lat zespołami badawczymi i wypromowali 1 doktora oraz uzyskali znaczący dorobek i osiągnięcia naukowe, mogą:

- być zatrudnieni przez rektora na stanowisku profesora nadzwyczajnego,
- uzyskać status profesora wizytującego, dający naukowe i dydaktyczne uprawnienia równoważne ze stopniem doktora habilitowanego.

D. Zmiana procedury nadawania tytułu naukowego oraz zwiększenie uprawnień wynikających z jego posiadania

Zainteresowana osoba występuje z wnioskiem o przyznanie tytułu profesora do wybranej przez siebie rady wydziału lub rady naukowej. Rada przesyła do CK listę co najmniej 10 kandydatów na recenzentów wniosku, samodzielnych pracowników z Polski lub z zagranicy, niereprezentujących instytucji zatrudniającej wnioskodawcę. CK wyznacza 5 recenzentów, przy czym nie jest związana nadesłaną listą kandydatów. Recenzenci opiniują wniosek wypełniając specjalną ankietę według wzoru ustalonego przez Ministra. Rada wydziału (naukowa) przeprowadza dyskusję nad ankietami (co najmniej 3 powinny kończyć się pozytywną oceną), głosowanie i kieruje wniosek do CK. *(Nie znalazłem jednoznacznej informacji, czy ustalone w głosowaniu stanowisko rady ma wiążące znaczenie dla CK, czy też to Komisja podejmuje ostateczną decyzję - B. L.).*

Wśród minimalnych warunków wymaganych przy nadawaniu tytułu profesora obok innych niestanowiących nowości wymienia się pracę w zagranicznych instytucjach naukowych i skuteczność w zdobywaniu funduszy na badania.

Dyplom profesorski będzie zawierać informację o uczelni, która wystąpiła z wnioskiem o nadanie tytułu.

Tylko osoba z tytułem naukowym może być zatrudniona na podstawie mianowania.

Nauczyciel akademicki posiadający tytuł profesora po osiągnięciu wieku emerytalnego może na swój wniosek być przeniesiony w stan spoczynku. Warunkiem jest rezygnacja z podejmowania pracy dydaktycznej oraz z zajmowania stanowisk w instytucjach naukowych i szkolnictwa wyższego. Profesor w stanie spoczynku będzie otrzymywać dodatek do emerytury, który wraz z emeryturą nie będzie przekraczać 75% przeciętnego wynagrodzenia profesora tytularnego zatrudnionego na stanowisku profesora zwyczajnego.

D.(bis) Poprawa polityki kadrowej w uczelniach i instytucjach naukowych

Nauczyciele akademicki będą zatrudnieni na podstawie umowy o pracę (na kontraktach) w drodze konkursów. Awans powiązany będzie z uzyskiwaniem stopni naukowych i tytułu naukowego. Maksymalny okres zatrudnienia adiunkta to 8 lat. Nauczyciele podlegają systematycznym ocenom, których negatywny wynik

może być podstawą rozwiązania umowy o pracę. Dwie kolejne oceny negatywne rodzą obowiązek rozwiązania umowy.

Adiunkci, wykładowcy, doktorzy habilitowani zajmujący stanowisko profesora zatrudnieni na podstawie mianowania po osiągnięciu wieku emerytalnego obligatoryjnie przechodzą na emeryturę.

Ograniczona zostaje możliwość pracy na więcej niż dwóch etatach.

E. Zwiększenie przejrzystości w funkcjonowaniu Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów Naukowych

Członkami Centralnej Komisji mogą być pracownicy bezpośrednio aktywni naukowo, w ciągu maksimum dwóch kadencji, do osiągnięcia (dotyczy profesorów tytularnych) wieku 70 lat. Wyklucza się łączenie członkostwa z pełnieniem funkcji w organach przedstawicielskich a także funkcji kierowniczych w instytucjach nauki i szkolnictwa wyższego. Członkowie CK wyłączają się z uczestnictwa w sprawach dotyczących osób, z którymi łączą ich sprawy zawodowe lub stosunki rodzinne.

CK prowadzi i aktualizuje bazy danych o jednostkach organizacyjnych i osobach uprawnionych do uczestniczenia w przewodach doktorskich i habilitacyjnych oraz postępowaniach o nadanie tytułu naukowego.

3. Studia i studenci

Podrozdział VII 3 podzielony jest na 4 punkty od A do D

A. Zwiększenie dostępności do studiów wyższych

Studentowi spełniającemu wymagane warunki przysługuje zakres usług edukacyjnych świadczonych na studiach stacjonarnych w uczelniach publicznych w pełnym cyklu wykształcenia magisterskiego pięcio- lub sześcioletniego. Do 10% najlepszych studentów danego kierunku będzie mogło otrzymać możliwość bezpłatnego studiowania na drugim kierunku.

Podniesione zostaną progi dochodów określające możliwości otrzymywania stypendiów socjalnych kosztem stypendiów za wyniki w nauce i w sporcie. Stworzona będzie możliwość zwolnienia z opodatkowania stypendiów pochodzących z innych źródeł.

Ułatwione zostanie korzystanie z kredytów studenckich.

B. Lepsze przystosowanie absolwentów szkół wyższych do potrzeb gospodarki i funkcjonowania na rynku pracy

Kształcenie będzie nakierowane na potrzeby rynku pracy. Umożliwione będzie kształcenie wspólnie z pracodawcą i na zlecenie pracodawcy, oraz

zamawianie przez państwo potrzebnych kierunków studiów. Dla umożliwienia szybszego reagowania na zmienne potrzeby termin podejmowania i ogłaszania uchwał rekrutacyjnych skraca się z 18 do 9 miesięcy.

Na studiach doktoranckich wprowadzony będzie konkursowy tryb kwalifikacji na studia stacjonarne, ramowe reguły kształcenia, dodatkowe finansowanie studiów w ośrodkach wiodących. Uchylone zostanie generalne ograniczenie możliwości podejmowania pracy przez słuchaczy studiów stacjonarnych (ograniczanie przejdzie do kompetencji kierownika studium).

Zwiększona zostanie autonomia uczelni w zakresie prowadzenia studiów podyplomowych.

Wybitnie uzdolnieni studenci będą mogli podejmować badania naukowe bezpośrednio po licencjacie, bez konieczności bronięcia pracy magisterskiej.

Ujednolicone państwowe dyplomy będą zastąpione przez dyplomy uczelniane, opatrzone godłem uczelni.

C. Umiejdzynarodowienie studiów

Promowane i upowszechniane będzie prowadzenie studiów w językach obcych.

Dopuszcza się wspólne (międzynarodowe) prowadzenie studiów magisterskich i przewodów doktorskich oraz wydawanie wspólnych dyplomów uczelni polskiej i zagranicznej.

D. Większe upodmiotowienie studentów i dbałość o ich prawa

Określony zostanie katalog usług administracyjnych związanych ze studiami, które uczelnia świadczy nieodpłatnie tak na studiach bezpłatnych, jak i płatnych.

Uporządkowany zostanie jednolity system archiwizowania dokumentacji osiągnięć edukacyjnych studentów i absolwentów. Poszerzona będzie możliwość zastępowania dokumentacji papierowej przez elektroniczną.

Recenzje prac dyplomowych (licencjackich i magisterskich) będą udostępniane dyplomantom. Dopuszcza się przeprowadzanie publicznych obron prac.

Wprowadzone zostaną szkolenia z zakresu praw i obowiązków studenta.

VIII. Przepisy przejściowe i dostosowujące

Przepisy przejściowe regulują sytuację osób zatrudnionych na podstawie przepisów uprzednio obowiązujących, oraz określają czasowe zachowanie mocy obowiązującej przez rozporządzenia wydane na mocy ustawy przed jej nowelizacją. Przepisy dostosowujące określają sytuację organów utworzonych na podstawie ustawy przed jej nowelizacją.

IX. Przepisy upoważniające

Przepisy szczegółowo wyliczają wynikające z nowej ustawy upoważnienia określonych ministrów do wydawania rozporządzeń regulujących wymienione obszary działań.

X. Termin wejścia w życie

Ustawy powinny wejść w życie najpóźniej z dniem 1 października 2010 r.

XI. Ocena przewidywanych skutków (kosztów i korzyści) społeczno-gospodarczych regulacji

„Założenia” charakteryzują przewidywane skutki nowelizacji w obszarach:

- sektora finansów publicznych
- rynku pracy
- konkurencyjności gospodarki, w tym funkcjonowania przedsiębiorstw
- sytuacji i rozwoju regionalnego,

oraz wyliczają podmioty objęte konsultacjami w toku projektowania nowelizacji.

***

Prostaczek nie chciałby

W „Założeniach do zmiany ustawy...”: Prostaczek przeczytał, że przewiduje się m. in. powstanie funkcji **kopromotora**. Nieco zdezorientowany sięgnął do Kopalińskiego i o oto co znalazł:

KOPRO - w złożeniach: nawóz; gnój; kał; brud; plugastwo; sprośność.

MOTOR - /przen./ podnieta, pobudka, siła sprawcza.

A więc razem albo purgatywa, albo lewatywa. Prostaczek za nic w świecie nie chciałby być **kopromotorem** (czyli po polsku kałogonem lub gnojopędem) !

***

Opinia ZNP w sprawie „Założeń...”

„Założenia” traktowane są przed autorów jako prezentacja ramowej koncepcji zamierzonych zmian uregulowań prawnych, która przed utrwaleniem jej w postaci ostatecznego tekstu projektów ustaw poddawana jest konsultacji społecznej. Wyrazem społecznej opinii o „Założeniach” jest Stanowisko Rady Szkolnictwa Wyższego i Nauki Związku Nauczycielstwa Polskiego w sprawie „Założeń do nowelizacji ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz ustawy o stopniach i tytułach naukowych”, opublikowana w *Biuletynie Informacyjnym* numer 6/2009, czerwiec 2009 r. Poniżej przytaczamy pełny tekst „Stanowiska”.

STANOWISKO RADY SZKOLNICTWA WYŻSZEGO I NAUKI ZWIĄZKU NAUCZYCIELSTWA POLSKIEGO W SPRAWIE „ZAŁOŻEŃ” DO NOWELIZACJI USTAWY PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM ORAZ USTAWY O STOPNIACH I TYTUŁE NAUKOWYM”.

Przedstawione przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego do konsultacji społecznych „Założenia do nowelizacji ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz ustawy o stopniach i tytule naukowym”, zostały wprowadzić, w porównaniu z pierwotnymi zapisami, poprawione i doprecyzowane, niemniej są one nadal zbiorem ogólnych koncepcji i haseł. Dane liczbowe przedstawione w obszernej części dokumentu zawierającej diagnozę stanu istniejącego są trudne do zweryfikowania, gdyż w większości są cytowane bez podania źródła. Brakuje istotnych informacji o drastycznym spadku w analizowanym okresie (lata 1994-2007) nakładów z budżetu państwa na jednego studenta w Polsce i ich odniesienia do wskaźników osiąganych w innych krajach Unii Europejskiej, a także przedstawienia poziomu wynagrodzeń pracowników szkolnictwa wyższego w Polsce na tle zarobków tych grup pracowniczych w krajach europejskich, a nawet innych polskich grup zawodowych, np. w odniesieniu do dynamiki przeciętnych wynagrodzeń w gospodarce narodowej. W związku z tym uważamy, że przedstawiona diagnoza stanu szkolnictwa wyższego jest niepełna, a w obecnej sytuacji podstawowym warunkiem skutecznego i efektywnego wprowadzenia reform jest znaczące zwiększenie nakładów finansowych przeznaczonych na ten dział gospodarki. Sprzeciw Rady budzą także propozycje zmierzające w kierunku komercjalizacji szkolnictwa wyższego, które jest częścią szeroko rozumianego obszaru edukacji - sfery z założenia *non-profit*.

1. Większość uwag zawartych we wcześniejszych opiniach i stanowiskach Rady (zawarte w pismach z 10.02 oraz z 03.04 br.) uważamy za aktualne także wobec obecnej wersji *założeń* do nowelizacji ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz ustawy o stopniach i tytule naukowym.
2. Rada nie podziela poglądu, że zwiększenie kompetencji rektora, wyłanianego nawet w drodze otwartego konkursu, może przynieść pozytywne skutki. W sytuacji gdy rektorem jest specjalista w określonej dziedzinie wiedzy, ale najczęściej pozbawiony doświadczeń w kierowaniu zespołami ludzkimi, co może prowadzić do katastrofy w finansach uczelni. Konsekwentnie proponujemy rozdzielenie funkcji kierownika naukowego uczelni (rektora) od bieżącego zarządzania (prezydent albo kanclerz ze znacznie zwiększonymi uprawnieniami).
3. Zasadniczy sprzeciw budzi przypisanie senatowi uczelni kompetencji rady pracowniczej. W senacie, zgodnie z obecnym trybem jego wyłaniania, dominują kierownicy jednostek organizacyjnych uczelni: rektor, dziekani, dyrektorzy instytutów. Powierzenie senatowi kompetencji

rady pracowniczej byłoby zatem całkowitym wypaczeniem Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przeprowadzania konsultacji z pracownikami (a nie z kadrą kierowniczą).

4. Za zasadne uważamy natomiast propozycje ograniczania długości zasiadania w senacie (dwie kadencje), aczkolwiek nie jest całkowicie jasne kogo to miałyby dotyczyć. Np. jeżeli ktoś najpierw jest członkiem senatu, następnie dziekanem, prorektorem i rektorem, to zasiada w senacie dłużej. Rozważenia wymaga także ustawowe wprowadzenie zasady zakazu łączenia pewnych funkcji, np. dyrektora instytutu z funkcją dziekana, rektora, prorektora, prodziekana itp.

5. Popieramy także treści zawarte w rozdziale G, zmierzające do uporządkowania funkcjonowania ciał przedstawicielskich i kontrolnych.

6. Rada konsekwentnie opowiada się za likwidacją drugiego stopnia naukowego i uważa, że drogą do skrócenia ścieżki awansu naukowego jest likwidacja habilitacji i podniesienie rangi doktoratu. Rada opowiada się także za przekształceniem tytułu naukowego profesora wraz z całym skomplikowanym procesem jego nadawania w stanowisko (etat) uczelniane. Proces szybkiego odchodzenia od wymogu uzyskania habilitacji powinien przebiegać z jednoczesnym radykalnym odmłodzeniem ciał decyzyjnych i opiniodawczych funkcjonujących w sferze nauki i szkolnictwa wyższego. W okresie przejściowym procedury i decyzje dotyczące uzyskiwania habilitacji i tytułu naukowego powinny być realizowane i podejmowane przez jednostki naukowe posiadające odpowiednie uprawnienia, a rola Centralnej Komisji powinna ograniczać się do przyznawania i kontroli tych uprawnień, wyznaczania stosownej liczby recenzentów oraz nadzoru prawidłowości procedur. Uważamy ponadto, że należy stworzyć równoległą do naukowej, dydaktyczną ścieżkę kariery akademickiej obejmującą kolejne stopnie rozwoju kariery dydaktycznej, zakończoną objęciem samodzielnego stanowiska w zakresie dydaktyki.

7. Rada zdecydowanie opowiada się za zwiększeniem stabilności zatrudnienia poprzez nawiązywanie stosunku pracy w szkolnictwie wyższym na czas nieokreślony, co stworzy szansę na tworzenie zespołów badawczych mogących skutecznie aplikować o środki finansowe w Europejskiej Przestrzeni Badawczej. Rada widzi konieczność szybkiego opracowania jasnych, jednoznacznych i stabilnych w dłuższym czasie kryteriów oceny działalności naukowej i dydaktycznej nauczycieli akademickich, oraz kryteriów i zasad awansu naukowego.

8. Zawarte w rozdziale VIII Przepisy przejściowe i dostosowujące, stwierdzenie, że przepisy nowej ustawy będą miały zastosowanie do stosunków pracy zawartych przed wejściem w życie nowelizacji jest złamaniem zasady poszanowania praw nabytych.

9. Pozostaje bez odpowiedzi pytanie jak mierzyć i oceniać jakość kształcenia. Jeżeli oceny PKA mają być jednym z głównych podstaw finansowania uczelni to należy bardzo precyzyjnie określić kryteria tych ocen oraz zapewnić ich stabilność w dłuższym czasie. Z kolei zwiększenie wagi „składników studenckich” może oznaczać otwarcie wyścigu o studenta i przyjmowanie wszystkich chętnych, co może doprowadzić do obniżenia poziomu kształcenia. Niż demograficzny powinien być szansą na podwyższenie jakości kształcenia, w tym poprzez ustawowe określenie maksymalnej liczebności grup laboratoryjnych, seminaryjnych, ćwiczeniowych, z uwzględnieniem specyfiki kierunku studiów.

10. W „Założeniach” przyjmuje się utrzymanie wysokości dotychczasowego poziomu finansowania szkolnictwa wyższego. Rada podkreśla po raz kolejny, że wszelkie reformy i zmiany zasad działania bez zasadniczego zwiększenia finansowania tego działu nie przyniosą efektów. Nie może nas uspokajać przeświadczenie, że nakłady na szkolnictwo wyższe relacjonowane do PKB są na poziomie europejskim. Jeżeli chcemy mieć naukę i szkolnictwo wyższe na poziomie europejskim, to musimy przeznaczać na nie środki na poziomie europejskim. Środki mierzone w liczbach bezwzględnych (nakłady przeliczone na I studenta oraz na I nauczyciela akademickiego) nie pozostawiają złudzeń: polska nauka i szkolnictwo wyższe mają kilkakrotnie niższe nakłady niż w krajach, którym chcemy dorównać. Osiągnięcie wszystkich wymienionych w „Założeniach” celów (w tym: poprawa zarządzania, lepsze wykorzystanie potencjału badawczego i dydaktycznego

polskich uczelni, integracja uczelni z otoczeniem), a przede wszystkim poprawa polityki kadrowej oraz współpracy z uczelniami zagranicznymi bez znaczącego wzrostu poziomu finansowania jest niemożliwe.

11. Rada zdecydowanie sprzeciwia się wprowadzeniu odrębnych regulacji świadczeń emerytalnych dla grupy profesorów tytularnych. W Polsce powszechnie obowiązuje system emerytalny repartycyjno-kapitałowy oparty o składki na ubezpieczenie społeczne. Ewentualne zmiany tego modelu powinny dotyczyć wszystkich grup zawodowych nauczycieli akademickich.

12. Ogromną wątpliwość Rady budzi zawarta w „Założeniach,„ możliwość przejmowania publicznych szkół wyższych przez podmioty niepubliczne na drodze tzw. konsolidacji. W dzisiejszej rzeczywistości jednym z najważniejszych problemów politycznych i etycznych jest ścisłe oddzielenie instytucji publicznych od prywatnych i stworzenie takich ram prawnych, które uniemożliwiłyby pojawienie się nawet podejrzeń o możliwości niejasnych powiązań między nimi. „Założenia...” natomiast pozostawiają na tym polu wiele niejasności.

13. Rada opowiada się za wprowadzeniem obowiązkowych szkoleń dotyczących zarządzania dla nowo wybranych organów jednoosobowych uczelni, połączonych z koniecznością uzyskania stosownych certyfikatów warunkujących objęcie funkcji.

14. Należy wprowadzić obligatoryjne odwołanie z pełnionych funkcji w przypadku rażącego naruszenia prawa potwierdzonego prawomocnym orzeczeniem sądowym lub dyscyplinarnym, a także w przypadku negatywnej oceny rektora (kierownika jednostki) lub nieprzyjęcia sprawozdania przez senat (radę jednostki).

15. Oburza twierdzenie MNiSzW, że nakłady finansowe na szkolnictwo wyższe są wystarczające lecz tylko źle dystrybuowane. Obiektywne dane temu przeczą.

16. Rozważyć należy możliwość wprowadzenia do ustawy o szkolnictwie wyższym zapisu mówiącego o kształtowaniu środków na wynagrodzenia dla pracowników szkolnictwa wyższego w odniesieniu do średniej płacy krajowej.

17. Brak równego traktowania obywateli polskich i obcokrajowców w założeniach kwalifikuje przyjęte w oparciu o nie ustawy do zaskarżenia do Trybunału Konstytucyjnego.

Doceniając wagę problemu i determinację resortu w proponowaniu szeregu nowatorskich rozwiązań wyrażamy opinię, że przedstawiona koncepcja zmian w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym oraz w ustawie o stopniach i tytule naukowym nie jest dostatecznie przemyślana, spójna i rokująca pozytywne zmiany systemowe. Co gorsza, niektóre zapisy szczegółowe są próbą ustawowego zagwarantowania realizacji partykularnych interesów części środowisk lub grup formalnych, lobbujących za określonymi rozwiązaniami, np. grupa profesorów tytularnych, konferencje rektorów, niepubliczne szkoły wyższe.

Warszawa, 05. 07. 2009 r.

O „Założeniach” - subiektywnie

Przygotowując skrót „Założeń” dokładałem starań, by na ile potrafię bezstronnie relacjonować ich zawartość, nie zniekształcając jej celową selekcją treści, ani własnymi komentarzami. Teraz chciałbym wyrazić swoje opinie wywołane lekturą tego dokumentu.

W ujęciu generalnym przyłączam się całkowicie do Stanowiska Rady Szkolnictwa i Nauki ZNP. Zawarte w nim oceny uważam za uzasadnione i zgadzam się z nimi. Pozostaje natomiast garść uwag większego i mniejszego kalibru w kwestiach szczegółowych, którymi Rada się nie zajmowała.

1. „Założenia” zapowiadają, że Państwowa Komisja Akredytacyjna zmieni nazwę na Polską Komisję Akredytacyjną [zob. dział VII 1 B].

Trzeba głęboko wierzyć w magię nazw by sądzić, że taka zmiana jest potrzebna do udoskonalenia działania instytucji. A ponadto dlaczego mielibyśmy uciekać od akcentowania państwowego charakteru tej jednostki? Już z następnego zdania dowiadujemy się, że PKA będzie pełnić funkcję urzędu centralnego, więc bynajmniej nie przestanie być instytucją państwową. Czy nie szkoda energii pomysłodawców na takie zmiany, a papieru na ich dokumentowanie?

2. Uczelnie czeka przejście od programów podporządkowanych dzisiejszym standardom kształcenia (dawniej - minimom programowym) do Krajowych Ram Kwalifikacji, zorientowanych na efekty kształcenia (wiedzę i umiejętności), ustalanych dla poszczególnych kierunków studiów i ich grup [dział VII 1 B].

Nie trafia mi do przekonania potraktowanie tego pomysłu jako wytycznej generalnej, niemodyfikowanej stosownie do zróżnicowanych potrzeb poszczególnych kierunków studiów. Na niektórych kierunkach ukończenie studiów daje prawo do wykonywania określonych zawodów, a dyplom stanowi wtedy certyfikat gwarantujący, że absolwent opanował cały niezbędny do takiej pracy zasób wiedzy, co zostało w toku studiów sprawdzone. Przykładem mogą być studia medyczne, których dyplom świadczy, że w zakresie wskazanej specjalności absolwent wie wszystko co trzeba, aby bezpiecznie powierzyć mu zdrowie i życie pacjenta. Służą temu plany studiów narzucające obligatoryjny zestaw przedmiotów oraz programy tych ostatnich, wyliczające zagadnienia, z którymi student musi być zaznajomiony.

Aby równie skutecznie to zadanie wykonać Krajowe Ramy Kwalifikacji musiałyby być tak rozbudowane i uszczegółowione, aby - co prawda w innym ujęciu, ale co do zakresu równie wyczerpująco - określały gwarantowaną przez dyplom wiedzę fachową absolwenta, jak czyniły to plany i programy studiów. A jeżeli tak, to jakie jest uzasadnienie dla odchodzenia od formy planów i programów, skoro dla sensownego zorganizowania działalności dydaktycznej ich sporządzenie jest i tak potrzebne?

3. Bierne prawo wyborcze do CK będą mieli w myśl „Założeń” tylko pracownicy bezpośrednio aktywni naukowo [dział VIII 2 E].

Jeżeli jest to warunek uzależniający bierne prawo wyborcze, to pojęcie „bezpośrednio aktywny naukowo” musi być bezpośrednio i jednoznacznie zdefiniowane - a czy jest? Czy przypadkiem nie jest to niezobowiązujący frazes, który może być dowolnie interpretowany?

4. Przygotowywana nowelizacja ma wprowadzić obowiązek przekazywania studentom (domyślam się, że chodzi tu o dyplomantów) kopii recenzji prac licencjackich i magisterskich w celu zapewnienia ich jawności [dział VII 3 D].

Zasada taka ma sens wtedy, kiedy dyplomant może obawiać się nierzetelnej i nieuzasadnionej, a niekorzystnej dla niego opinii, przemyconej w utajnionej recenzji. Według mnie triumwirat: dyplomant, promotor, recenzent to grupa powiązana wspólnym interesem, którym jest osiągnięcie maksimum pozytywnie zakończonych obron przy minimalnym wysiłku każdej z uczestniczących stron, więc nie ma potrzeby, by zabezpieczać się jawnością recenzji. A jeżeli mimo to chcemy wprowadzić taką zasadę, to nie trzeba do tego formy ustawowej, zupełnie wystarczy rozporządzenie.

5. W „Założeniach” czytam, że prace dyplomowe są: „...efektem długiej współpracy pomiędzy studentem a promotorem...” [dział VII 3 D].

Jeżeli Ministerstwo rzeczywiście tak postrzega szare, przyziemne realia masowych kierunków studiów, to trudno dziwić się niektórym uzdrowicielskim pomysłom, rodzącym się w tym wysokim urzędzie. Szkoda tylko szkół, nauczycieli i studentów, zobligowanych do ich realizowania.

6. Aby uczelnie mogły swą aktywność edukacyjną kierować na „kształcenie przez całe życie”, uczelniom nadana zostanie - zapowiadają „Założenia” - większa autonomia w zakresie prowadzenia studiów podyplomowych, poprzez odstąpienie od warunku powiązania problematyki studiów podyplomowych z prowadzonymi kierunkami studiów [dział VII 3 B].

Zakładając, że kadra nauczająca zatrudniana jest odpowiednio do potrzeb prowadzonych kierunków studiów, zapowiedziany przepis prowadzi do sytuacji, w której studia podyplomowe będą mogły być prowadzone przez osoby nieznające ich problematyki. Coś tu postawiono na głowie. Czyżby przypominała o sobie nieśmiertelna zasada: kasa, Misiu, kasa!

7. Jako rozprawę doktorską można będzie złożyć w przypadku nauk matematyczno-przyrodniczych artykuły wieloautorskie, a w przypadku nauk technicznych i sztuki pracę (projektową, konstrukcyjną, technologiczną, artystyczną) autorską lub współautorską [dział VII 2 A].

Pytanie pierwsze. Dlaczego takie ograniczenie tylko do nauk matematyczno-przyrodniczych w pierwszym przypadku, a nauk technicznych i sztuki w drugim?

Pytanie drugie. Czy wystarczy, że przedstawione dzieło ma jako całość walory kwalifikujące je do przyjęcia jako rozprawy doktorskiej? Czy nie zachodzi potrzeba ścisłego wyspecyfikowania indywidualnego wkładu we wspólne dzieło osoby ubiegającej się o stopień? Czy to samo dzieło może służyć jako rozprawa

doktorska pozostałym współautorom? Jak prowadzić przewód, jeżeli więcej niż jeden z współtwórców ubiega się o stopień doktora?

W sprawach podniesionych w pytaniu drugim nie można pozostawić żadnych niedopowiedzeń. Uczestniczyłem swego czasu w przewodzie doktorskim, w którym dwaj autorzy wspólnego dzieła ubiegali się o stopień doktora. Brak dostatecznie precyzyjnych uregulowań sprawił, że rada wydziału szykowała się do przeprowadzenia jednego wspólnego przewodu, z jedną wspólną obroną, na podstawie recenzji oceniających całość rozprawy jako niepodzielnego utworu, nie dostrzegając - bo przepisy nie wskazywały tego bezpośrednio i wyraźnie - że w efekcie powstałby tylko jeden wspólny stopień doktora dla pary braci syjamskich.

8. „W wymiarze lokalnym, wiodącą rolę odgrywać powinny politechniki, uniwersytety przymiotnikowe...” [dział VII 1 D].

W tym przypadku moja pretensja odnosi się w istocie rzeczy do ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z dnia 27.07. 2005 r., która wprowadziła pojęcie uniwersytetu przymiotnikowego. Błędem „Założeń” jest to, że bezkrytycznie akceptują i przyswajają tę kategorię, którą wspomniana ustawa w art. 3 ust. 3 charakteryzuje następująco: *Wyraz „uniwersytet” uzupełniony innym przymiotnikiem lub przymiotnikami w celu określenia profilu uczelni może być używany w nazwie uczelni, której jednostki organizacyjne posiadają co najmniej sześć uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora, w tym co najmniej cztery w zakresie nauk objętych profilem uczelni.*

Zwrot o *co najmniej* czterech uprawnieniach w zakresie objętym profilem trzeba rozumieć tak, że im więcej jest uprawnień profilowych, tym lepiej. A przecież to jest wyraźne przeciwstawienie się istocie uniwersyteckości, którą jest wszechstronność, wielopłaszczyznowość. Twór tak charakteryzowany zasługuje co najwyżej na nazwę uczelni uniwersytetopodobnej.

Na miano uniwersytetu w moim rozumieniu zasługuje uczelnia, której jednostki organizacyjne posiadają nie mniejszą od określonego progu (o jego wysokości nie wypowiadam się) liczbę uprawnień do doktoryzowania, a żadna z uprawianych w tej uczelni dziedzin wiedzy nie skupia więcej, niż $\frac{1}{4}$ wszystkich posiadanych uprawnień.

9. Pokrywanie kosztów przeprowadzania przewodów doktorskich realizowanych przez osoby fizyczne spoza uczelni będzie finansowane dodatkowo przez jednostki je zatrudniające lub same osoby zainteresowane przeprowadzeniem przewodu, tak, aby przewód prowadzony był jak najbardziej rzetelnie [dział VII 1 A].

Nie pojmuję tego. Przywykłem sądzić, że finansowanie działań urzędowych przez osoby zainteresowane wynikiem tych działań jest głównym źródłem zagrożeń korupcyjnych, stwarzającym potrzebę zachowania szczególnej ostrożności i stosowania rozmaitych zabezpieczeń, a tu jest ono ukazywane w aureoli gwaranta rzetelności. Ja wolałbym podchodzić do tej koncepcji bardzo nieufnie, wręcz podejrzliwie.

10. Do systemu oceny dydaktyki szkół wyższych, zwłaszcza na kierunkach o profilu zawodowym, wprowadzone zostaną zdefiniowane przez PKA kryteria, pozwalające zmierzyć stopień powiązania uczelni z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego [dział VII 1 D].

Proszę uprzejmie pokazać mi kryteria, które na zmierzenie tego stopnia pozwolą. Dopóki ich nie zobaczę, będę uważać tę wypowiedź za pusty frazes pozbawiony treści.

11. O zapowiadanej metodzie konkursowej obsadzania kierowniczych funkcji „Założenia” mówią, że „Proponowane rozwiązanie /.../ gwarantuje rektorowi pełną swobodę w doborze współpracowników...” [dział VII 1 F].

Przecież ten tekst niedwuznacznie oznajmia, iż rektor będzie ogłaszał przez siebie konkursy ustawiać tak, aby niezawodnie wygrywały je osoby upatrzone przezeń na współpracowników.

12. Autorzy „Założeń” uważają, że ustawowy zakaz podległości służbowej osób spokrewnionych i powinowaconych, mogącej być powodem stronniczości w realizacji polityki personalnej i naukowej, wyeliminuje nepotyzm [dział VII 2 D].

Jeśli cośkolwiek rozumiem z fachowej terminologii w tej materii, to związki nawet bardzo ściśle, ale niepotwierdzone ani urzędowym stemplem ani błogosławieństwem (na przykład konkubinat), nie stanowią o pokrewieństwie ani powinowactwie, a tym samym z nepotyzmem wiązane być nie mogą. Jeżeli tak jest rzeczywiście, to walka z nepotyzmem istotnie jest zadaniem dziecinnie prostym, które można zrealizować zwyczajnym administracyjnym zarządzeniem.

13. Do minimalnych wymagań przy występowaniu o nadanie tytułu profesora „Założenia” zaliczają skuteczność w zdobywaniu funduszy na badania [dział VII 2 D].

Przywykłem sądzić, że najwyższe tytuły naukowe należą się tym, którzy w uprawianej przez siebie dziedzinie posiadli głęboką wiedzę, dzielą się nią hojnie ze studentami, wzbogacają tę wiedzę swoją własną twórczą pracą oraz przyciągają do tego dzieła inne wybijające się osobowości, którym służą przykładem, radą i pomocą także wtedy, kiedy uczniowie nie podzielają poglądów mistrza. Wierzyłem święcie, że takich uczonych trzeba szanować i hołubić, a jeżeli w sprawach bytu materialnego okazują się naiwni i niezaradni jak dzieci, to należy otoczyć ich opieką, wyręczyć w zabiegach o zasilenia finansowe i zapewnić im je, bo to się nam wszystkim po prostu opłaci.

Teraz dowiaduję się, że byłem w błędzie. Profesor musi być osobiście instytucją samofinansującą się. Jeśli tego nie potrafi, albo niesłusznie uważa twórczość naukową za ważniejszą od zdobywania funduszy, to niech się pożegna z marzeniami o tytule.

Stawianie takiego „minimalnego wymagania” uważam za skandal, przynoszący szkodę nauce i wstyd pomysłodawcom. Jeżeli uczony potrafi dobrze sprzedać swoją inwencję i dorobek to świetnie, trzeba się z tego cieszyć i stwarzać mu warunki pozwalające w pełni spożytkować tę umiejętność. Ale czynić z tego

warunek powszechnie obowiązujący i określać go jako wymaganie minimalne, *conditio sine qua non*? I głupio, i wstyd !

14. Pewnych zagadnień w „Założeniach” nie znalazłem, chociaż są według mnie tak ważne dla prawidłowego funkcjonowania uczelni, że nie powinny być pominięte. Są to m. in.

a) Zapewnienie, że rzetelnie wykonywane funkcje promotora i recenzenta prac dyplomowych uzyskają należytą gratyfikację, adekwatną do rzeczywiście wydatkowanego czasu i wysiłku. Problem ten zwłaszcza na masowych kierunkach studiów ma wielkie znaczenie dla jakości dydaktyki.

b) Koncepcja systemu regularnego, efektywnego nadzoru nad sposobem wykonywania obowiązków promotora i recenzenta rozpraw doktorskich. Mógłby on na przykład polegać na przyjęciu zasady, że w stosunku do 5% losowo wybranych przewodów opinia promotora i recenzje obligatoryjnie poddawane są superrecenzji, zorientowanej nie na ocenę samej rozprawy, lecz na ocenę pracy opiniodawców. System ten powinien przewidywać zarówno wyróżnianie najlepszych, jak i stosowanie sankcji wobec niewłaściwie wykonujących te zadania. Tradycyjnie stosowana „sankcja” w stosunku do niekorzystnie ocenianych, polegająca na niepowierzeniu im takich zadań, przez „ukaranych” często odbierana jest jako swoista premia za niedbalstwo. Sprawiedliwa, merytorycznie uzasadniona ocena rozprawy to pierwszy krok na drodze do przezwyciężenia słabości przewodów doktorskich.

Bolesław Liwowski

.....
Redaguje zespół: Maria Nartonowicz-Kot, Ireneusz Kolendo [redaktor (nie)odpowiedzialny], Bolesław Liwowski [vice, całkowicie odpowiedzialny], **Kazimierz Psarski**. Pisemko inspirowane i nadzorowane (a zespół ponaglany) przez Wydawcę, tj. RZ ZNP w UŁ, ul. Narutowicza 65 p. 111.

Skład, korekta i łamanie własne. Cenzura wewnętrzna. Druk ksero. Powielono w zakładzie „Barbafil”, Łódź, ul. Narutowicza 92. Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za treść ewentualnych ogłoszeń. Materiałów nie zamówionych nie zwraca i nie wypłaca wierszówek ani jakichkolwiek innych gratyfikacji. Drukuje jednak przedruki i teksty autorów, z którymi zwykle, ale nie zawsze się zgadza. Skutki lektury obciążają czytającego.

Biuletyn wyłącznie do użytku wewnętrznego. Bezpłatny. Z treścią wcześniejszych numerów *Incydentalnika* można zapoznać się na portalu UŁ, zakładka Struktura, Sekretariat RZ ZNP.